

Institut pro kriminologii
a sociální prevenci

Násilná sexuální kriminalita (poznatky z empirického výzkumu)

PhDr. Šárka Blatníková

Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Projekt Programu BV, MVČR, č. VG2012204084/IKSP (2012-2015)

Výzkum „Násilná sexuální kriminalita v ČR se zaměřením na její aktuální formy, na zvyšování účinnosti odhalování a postihu jejích pachatelů a na možnosti ochrany společnosti před sexuálně motivovaným násilím“

Projekt řešen v rámci Programu bezpečnostního výzkumu ČR v letech 2010-2015
(č. VG20122014084, poskytovatel Ministerstvo vnitra ČR)

Doba řešení 2012 – 2015

Předmět výzkumu: sexuální trestné činy s prvkem násilí, registrované na území ČR ve stanoveném období, identifikování pachatelé těchto trestných činů, a jednotlivá opatření na ochranu společnosti před tímto druhem kriminality

Hlavní cíl výzkumu: získat nové kriminologické poznatky o kriminálním sexuálním násilí a jeho pachatelích v ČR a zhodnotit prostředky využívané k postihu pachatelů tohoto druhu kriminality

Dílčí cíle výzkumu: (a) zhodnocení právní úpravy postihu sexuálně motivovaného násilí v ČR, (b) identifikace používaných nástrojů k posuzování nebezpečnosti pachatele sexuálního násilí, (c) zmapování obrazu násilných sexuálních deliktů a jejich pachatelů v českých médiích

Násilná sexuální kriminalita - vymezení

- soubor trestných činů (příp. činů jinak trestných), při kterých pachatel svým jednáním zasahuje do sexuální sféry oběti za použití fyzického násilí, pohrůžky fyzického násilí či pohrůžky jiné těžké újmy vůči ní, a to bez souhlasu oběti.

Znaky:

- (a) zásah pachatele do sexuální sféry oběti,
- (b) použití fyzického násilí, pohrůžky fyzického násilí či pohrůžky jiné těžké újmy ze strany pachatele vůči oběti, a
- (c) absence souhlasu oběti s takovým jednáním.

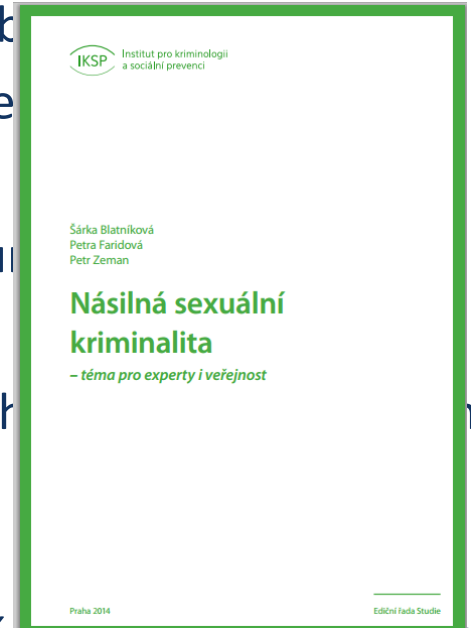
Trestný čin znásilnění (§ 185 tr. zákoníku/§ 241 tr. zákona)

Trestný čin sexuální nátlak (§ 186 tr. zákoníku)

Části výzkumu a jeho metodologie

1) Teoretická část: popis a základní analýza výzkumného problému

- analýza statistických údajů z evidencí orgánů činných v trestním právu
- analýza právní úpravy včetně relevantní judikatury
- analýza odborné literatury a relevantních oficiálních dokumentů
- obsahová analýza mediálních sdělení
- sekundární statistická analýza dat z průzkumu veřejného mínění
- multivariátních technik (IKSP_SEXKRIM2011)

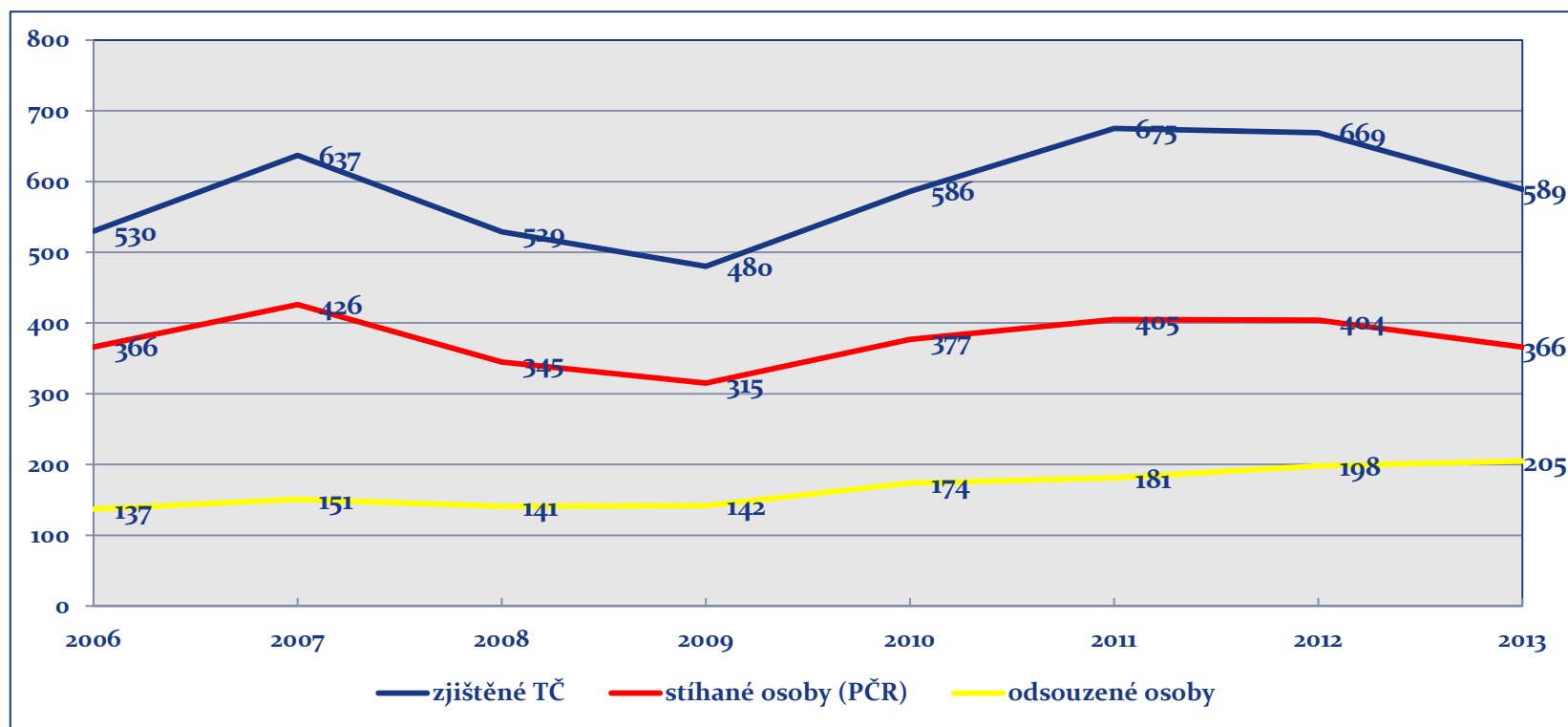

2) Empirická část: podrobná analýza případů násilné sexuální kriminality v ČR a jejich pachatelů (konec roku 2015)

- analýza dokumentů (trestní spisy, soudně znalecké posudky, anonymizované sestavy z databáze rejstříku trestů)
- psychodiagnostické techniky (MMPI-2, PICTS-cz)
- statistické metody a techniky (deskriptivní a bivariační analýza souvislostí)

Základní statistiky násilné sexuální kriminality v ČR

**Znásilnění: počty zjištěných případů, stíhaných osob a odsouzených osob
v ČR v letech 2006 - 2013**

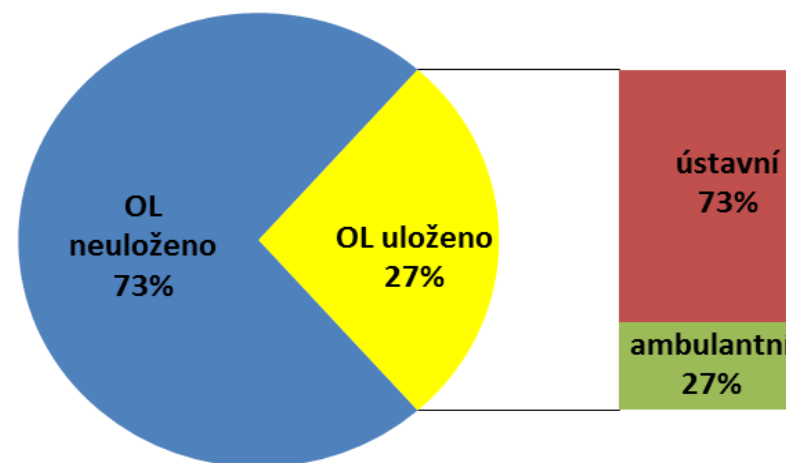
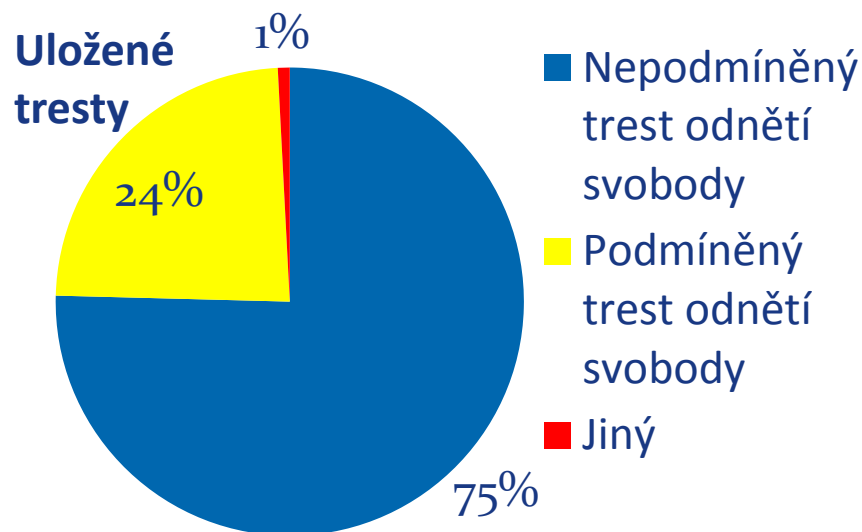
Sexuální nátlak (2010 – 2013): zjištěno 22 - 35 případů ročně, odsouzeno 5 - 16 případů ročně

Výzkumný soubor

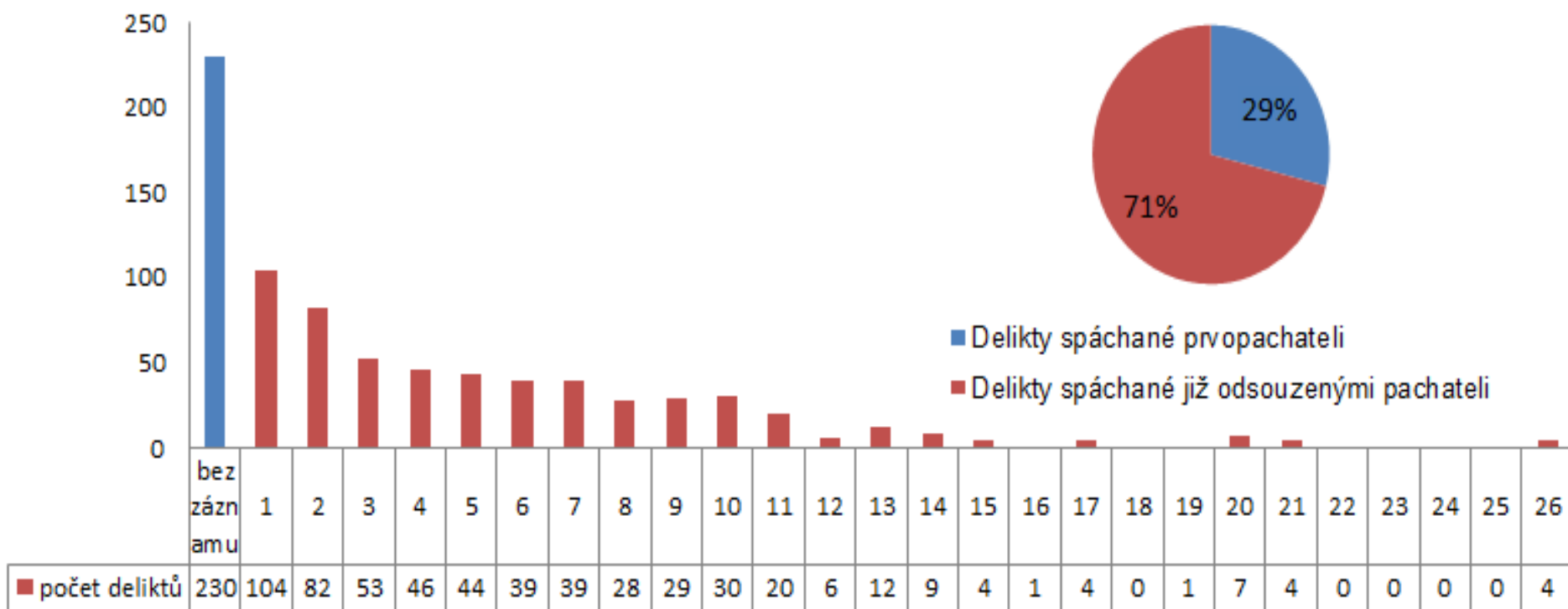
- pohlaví pachatele: 579 mužů, 5 žen
- státní občanství pachatele: ČR (675, tj. 85 %), SR (43), Ukrajina (23), Izrael (17), Rumunsko (17), ostatní (21)
- průměrný věk pachatele : 33 let; věkové rozpětí 15 - 65 let
 - 95 % znásilnění, 3 % sexuální nátlak, 2 % jiné
 - 76 % deliktů dokonáno, 14 % ukončeno ve stadiu pokusu

I. Právní kvalifikace, uložené tresty a ochranná opatření

- Průměrná výměra NEPO trestu: 81 měsíců (min. 9 měsíců, max. doživotí, modus 5 let, medián 6 let)
- V téměř 2/3 případů (63 %) uložen též vedlejší trest (zákaz činnosti, propadnutí věci, vyhoštění, zákaz pobytu)

II. DELIKTY- charakteristiky vztahující se k historii pachatelů – KRIMINÁLNÍ ANAMNÉZA

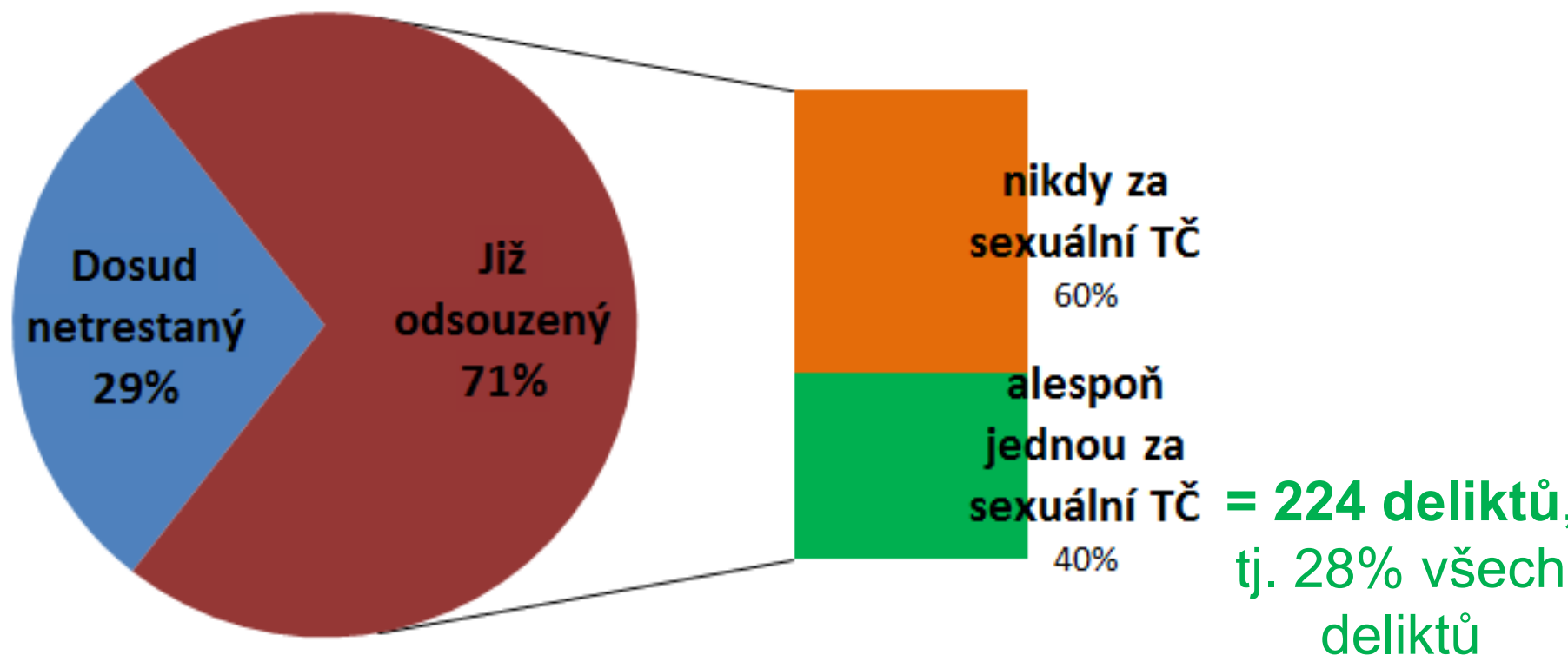

Prvopachatelé:

- 172 pachatelů = 230 deliktů
- 29 let, dvě ženy
- 36 % nebyl narozen v ČR

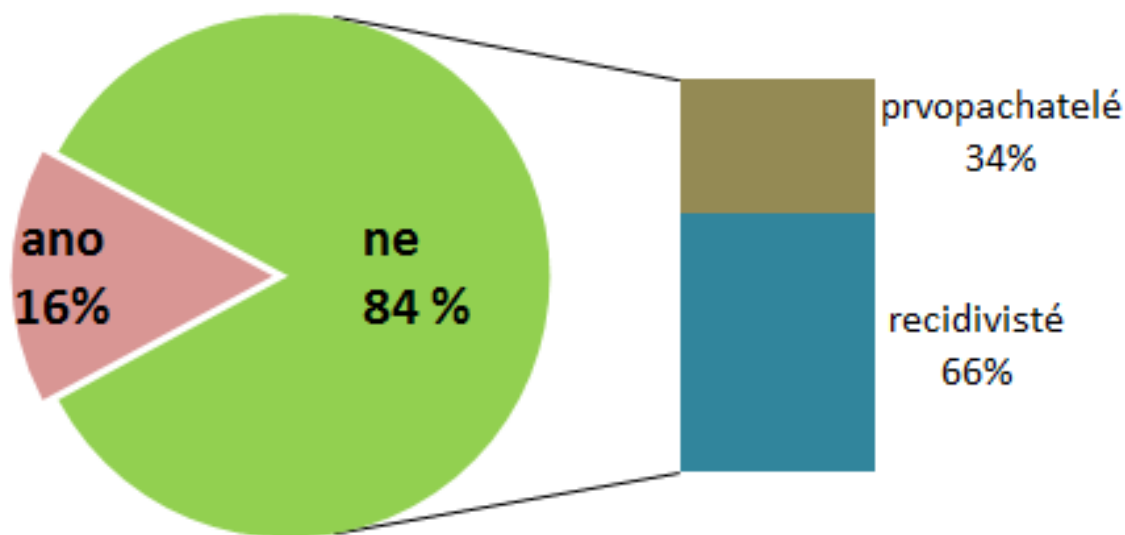
- 62 % byl uložen NEPO trest
- 37 % uloženo OL
- 26 % deliktů spáchaných prvopachatelé byly osoby s dg. parafilie

II. DELIKTY- charakteristiky vztahující se k historii pachatelů – KRIMINÁLNÍ ANAMNÉZA

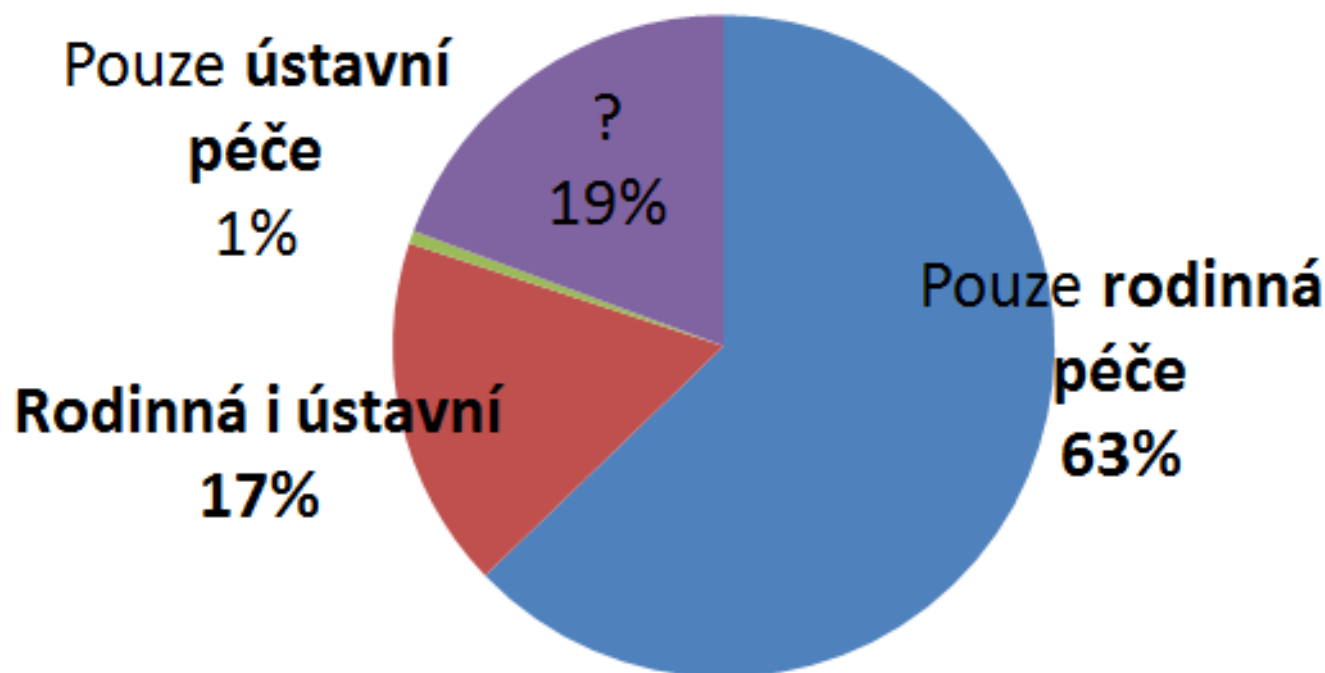
**Předchozí odsouzení za znásilnění u 137 deliktů,
tj. 17 % všech deliktů**

II. DELIKTY- charakteristiky vztahující se k historii pachatelů – ANAMNÉZA OL

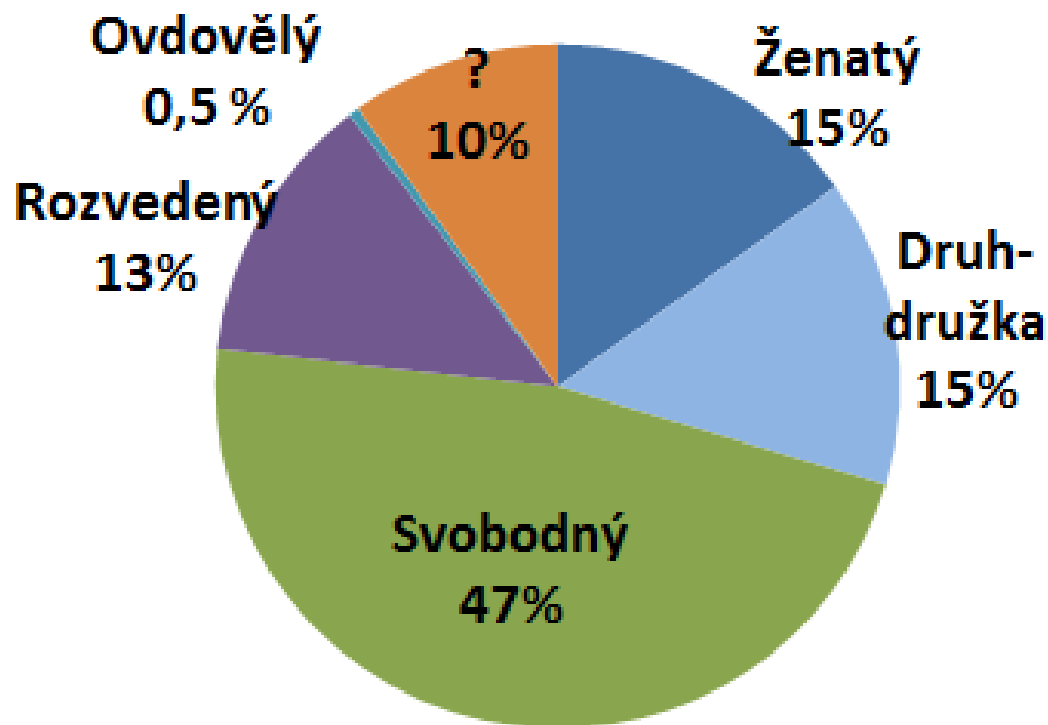

16 % deliktů (tj. 125) bylo spácháno pachateli, kteří v minulosti absolvovali OL. Z toho 98 deliktů (12 %) spácháno druhovými recidivisty.

II. DELIKTY- charakteristiky vztahující se k historii pachatelů – výchovné prostředí

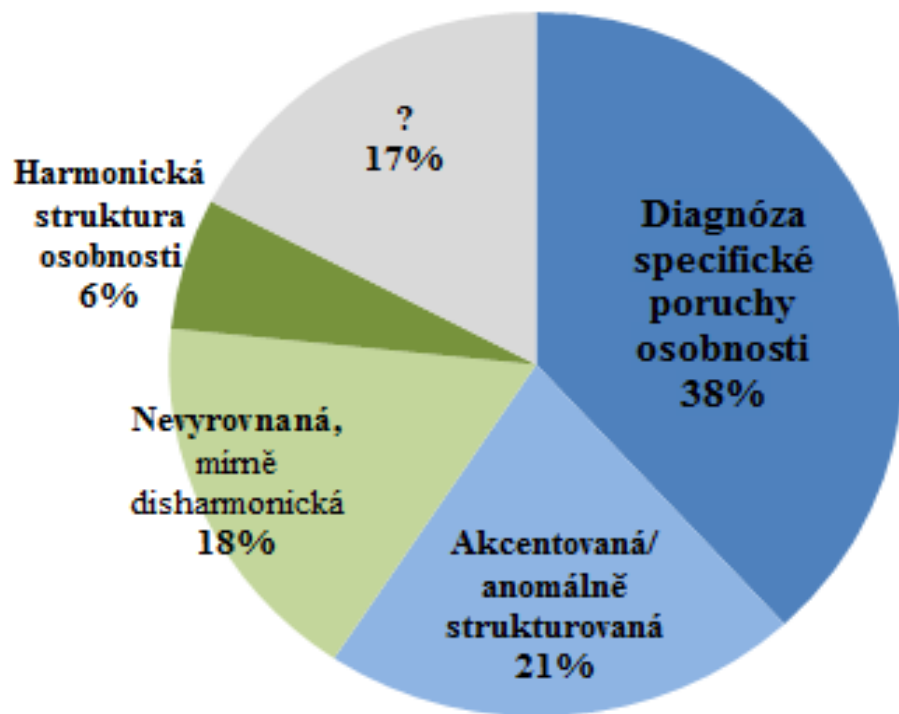
II. DELIKTY- charakteristiky vztahující se k historii pachatelů – rodinný stav

356 deliktů
(44,7 %)
spáchali
pachatelé
partnersky
adaptovaní

329 deliktů (41,3 %) spáchali bezdětní pachatelé

III. Charakteristiky vztahující se k pachateli – struktura osobnosti

Delikty spáchané pachateli s dg. poruchy osobnosti:

- Recidivisté (odsouzení i věznění)
- 37 a více let
- Nedokončili SOŠ, UO
- Profesně neadaptovaní
- Ženatí (a žijící s osobou mimo manželství) nebo rozvedení
- Ústavní i rodinná péče
- Multirecidivisté
- Delikty pod vlivem NL
- Krádež/loupež

III. Charakteristiky vztahující se k pachateli – diagnóza parafilie

**V našem souboru bylo 70 % sexuálních delikventů, 20 %
parafilních sexuálních delikventů** (*a 10 % nezjištěno*).

Parafilie	Delikty (%)	Pachatelé (%)
Ano	28,01	20,03
Ne	63,32	69,18
nezjištěno	8,67	10,79

Ze 117 parafilních delikventů bylo 60 osob již dříve odsouzených za sexuální trestný čin (**tj. cca 10 % z celkového počtu pachatelů znásilnění**).

Tyto osoby se dopustily 90 deliktů, což představuje cca 11 % z celkového počtu analyzovaných trestných činů znásilnění.

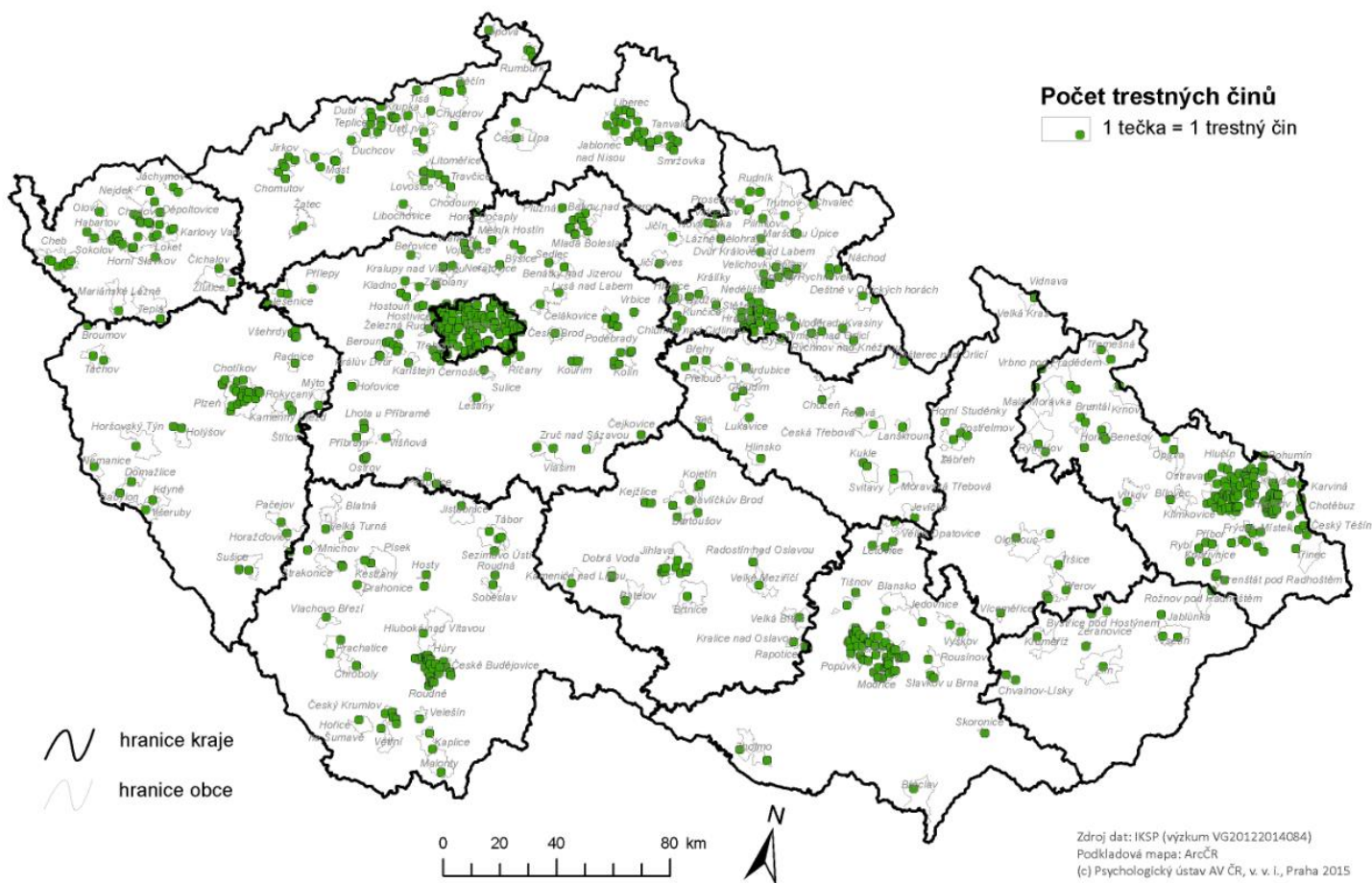
III. Charakteristiky vztahující se k pachateli - komorbidita

Delikty – parafilie a poruchy osobnosti

- V našem souboru násilných sexuálních deliktů bylo 223 deliktů spácháno 117 parafilními sexuálními delikventy. Z toho u 60 osob byla diagnostikována také porucha osobnosti (nejčastěji disociální nebo smíšená porucha osobnosti). Těchto 60 osob se dopustilo celkem 92 deliktů.
- **To znamená, že „čistě“ parafilní pachatelé – tedy ti, u kterých byla shledána pouze diagnóza parafilie, bez přítomnosti poruchy struktury osobnosti - tvořili 9,7 % všech pachatelů znásilnění v našem souboru**

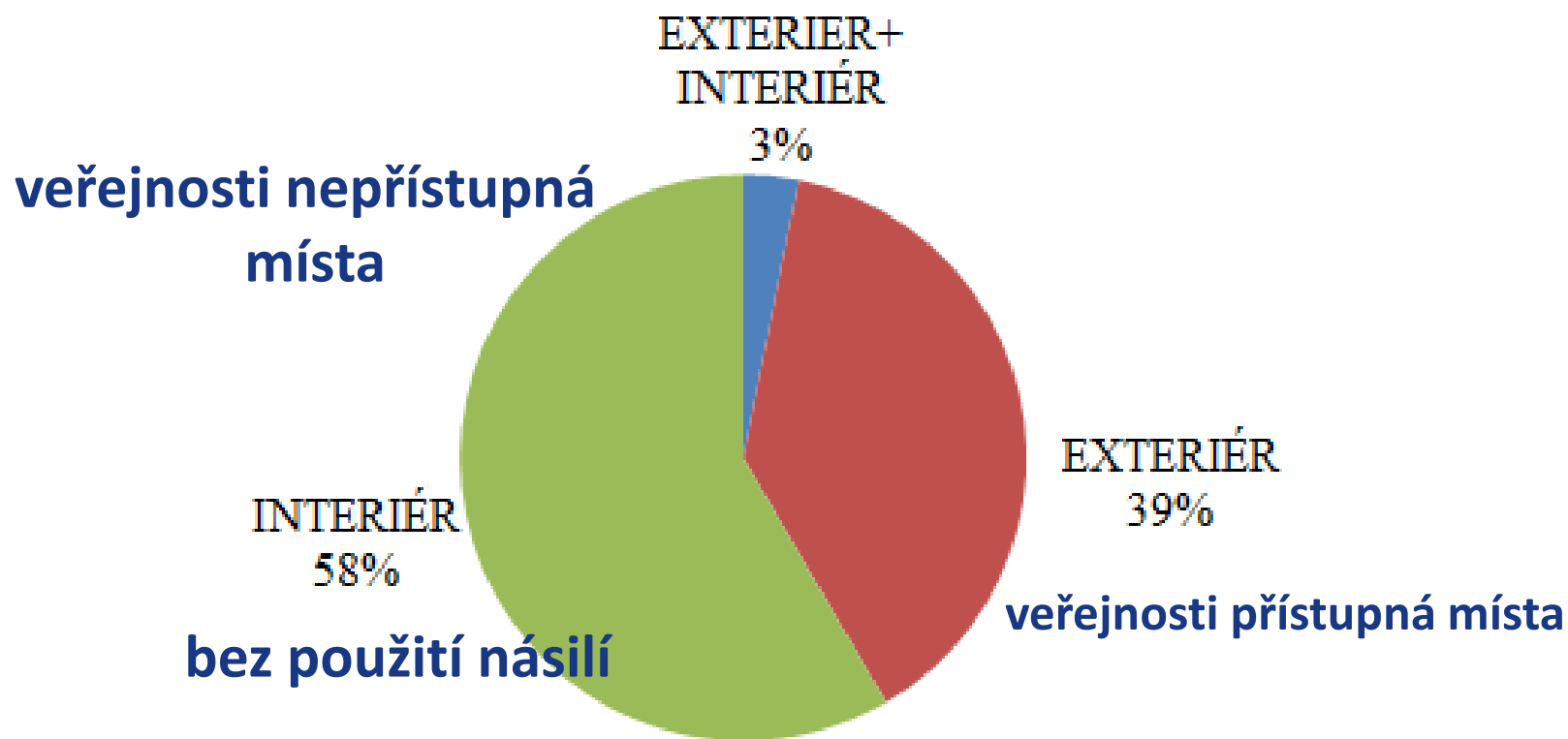
IV. Průběh násilného sexuálního deliktu - MÍSTO

MÍSTA SPÁCHÁNÍ NÁSILNÝCH SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ

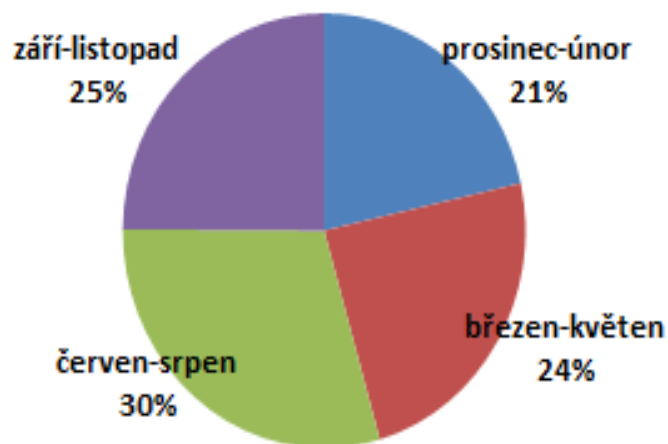
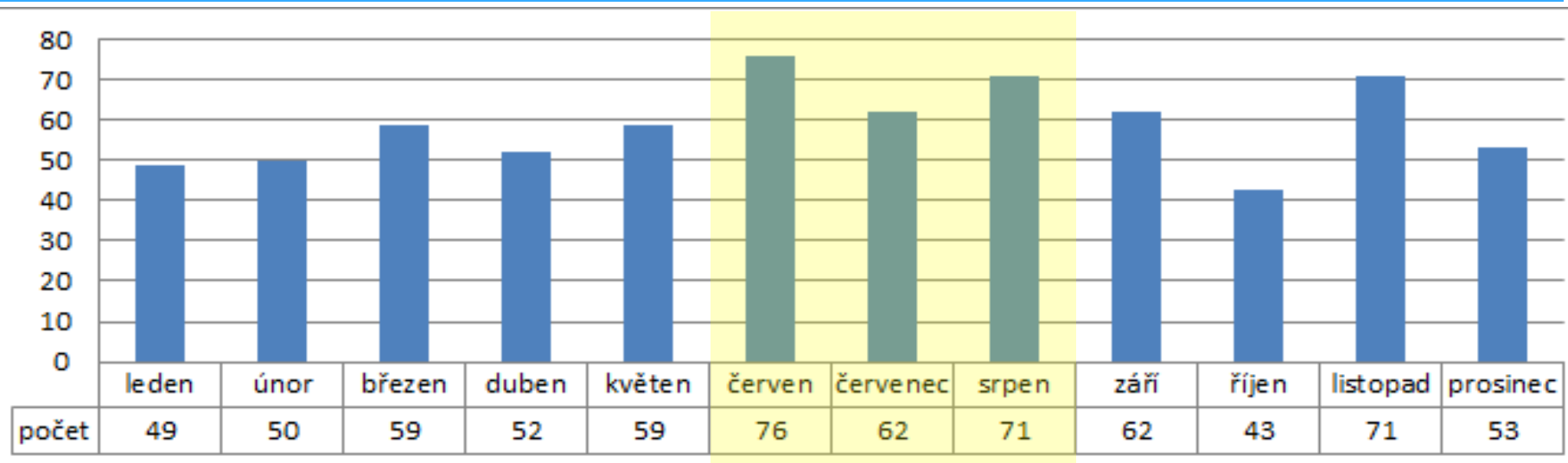

N= 796

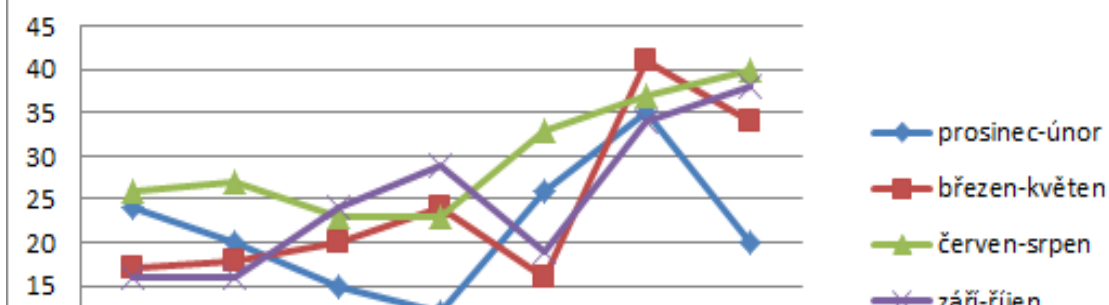
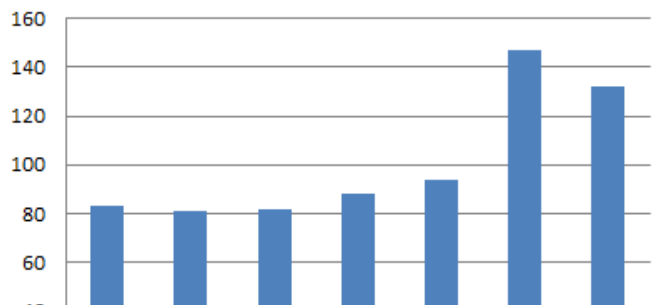
IV. Průběh násilného sexuálního deliktu – místo činu (KDE)

IV. Průběh násilného sexuálního deliktu - KDY

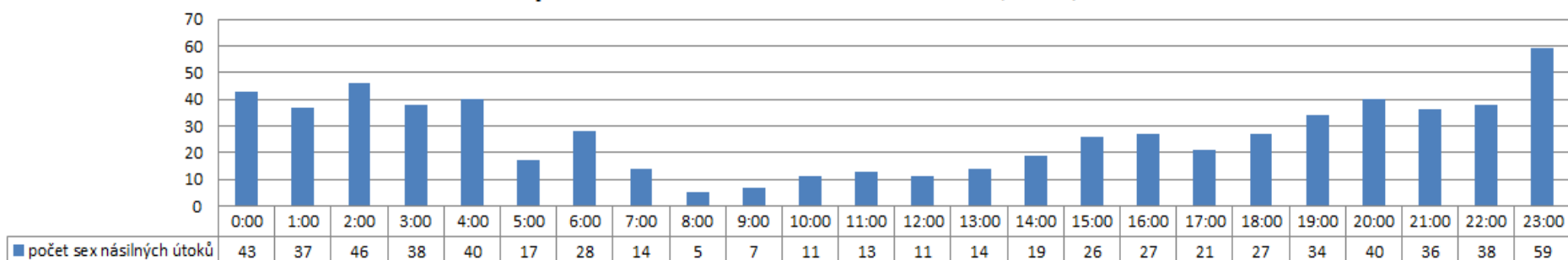

IV. Průběh násilného sexuálního deliktu - KDY

Spíš uvnitř a v soukromí, než venku
Spíš v sobotu, večer a v létě

Doba spáchání násilného sexuálního deliktu (n=651)

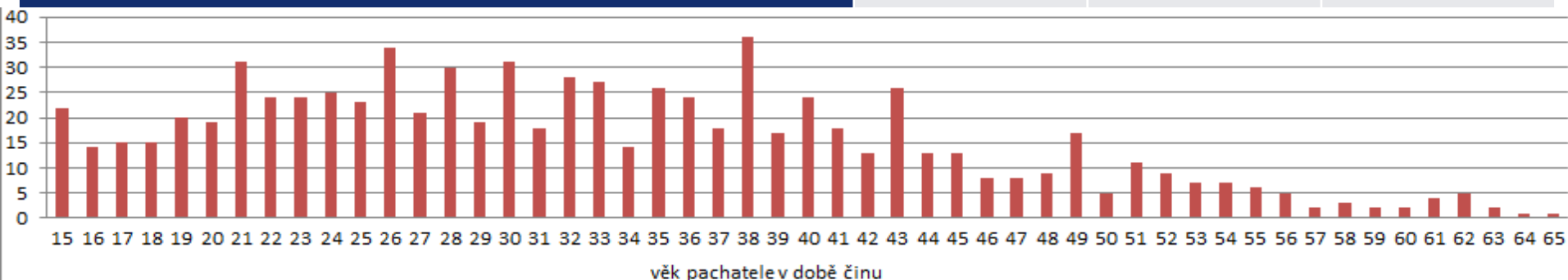

IV. Průběh násilného sexuálního deliktu – VĚK PACHATELE

Průměrný věk pachatele: 33 let

medián 32 let, modus 38 let, min: 15, max: 65 let

Věková skupina	Delikty	Delikty (%)	Pachatelé (%)
15-17 let	51	6,41	7,71
18-25 let	181	22,74	23,46
26-35 let	248	31,16	28,77
36-45 let	202	25,38	26,37
46 a více	114	14,32	13,70
celkem	796	100	100

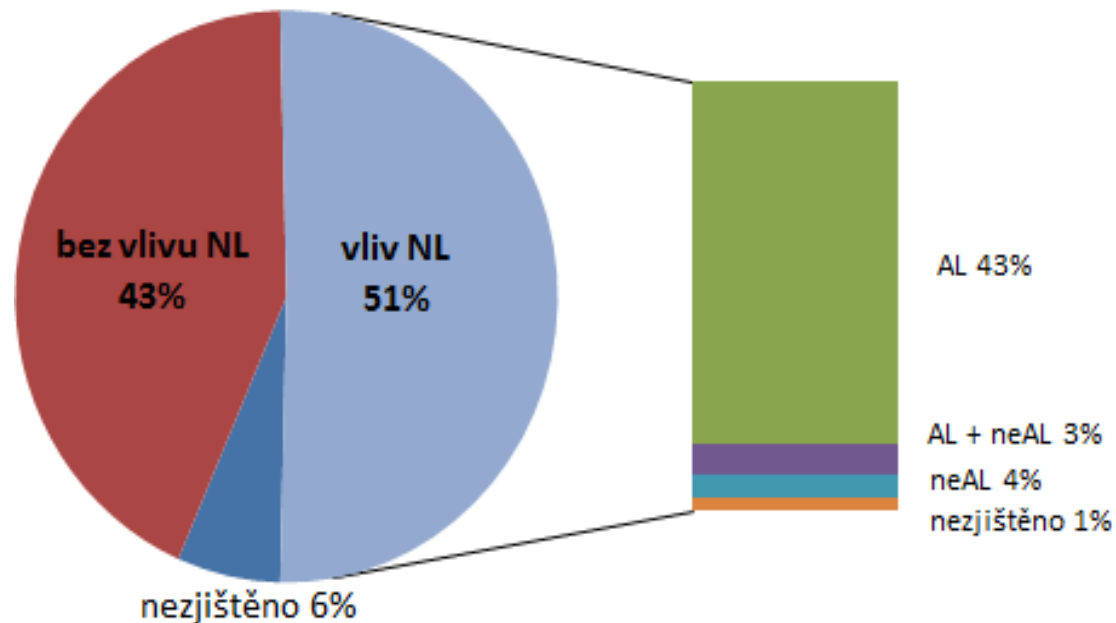

IV. Průběh násilného sexuálního deliktu - INTOXIKACE

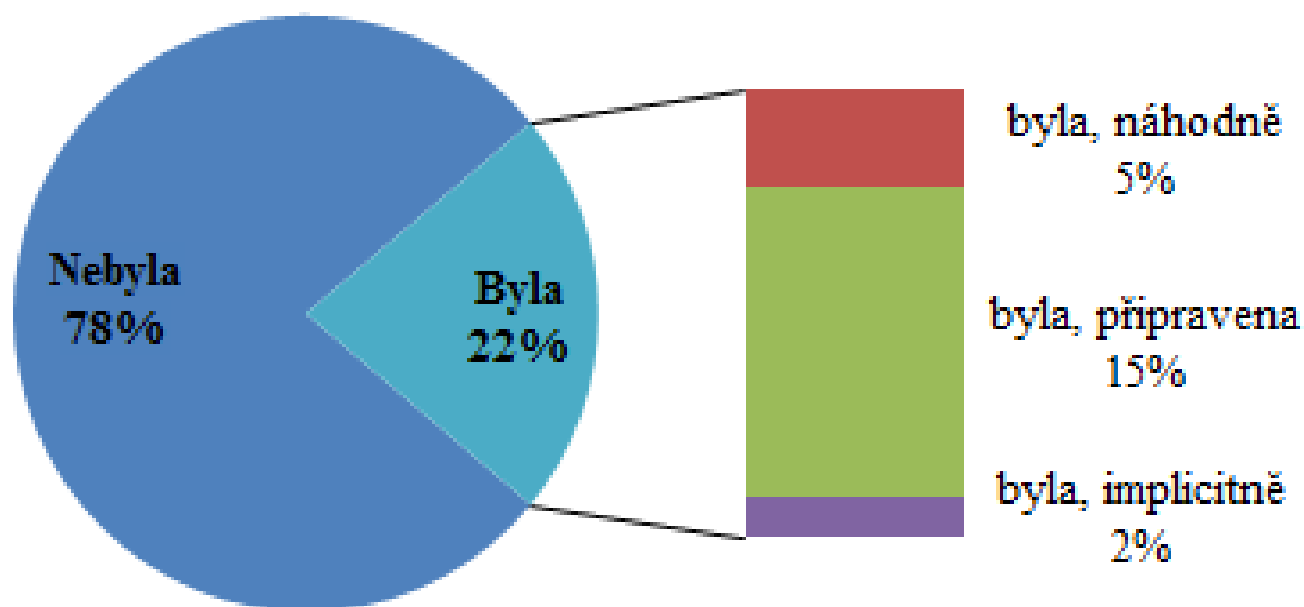
Delikty – intoxikace pachatele návykovou látkou v době činu

Delikty pachatelů pod vlivem

- předchozí odsouzení
- žili sami
- dg. porucha osobnosti
- jednání popírali
- aktivní odpor oběti
- reakce pachatele: zvýšené násilí
- oběť: dospělá osoba, žena, intoxikace
- závažnější zranění

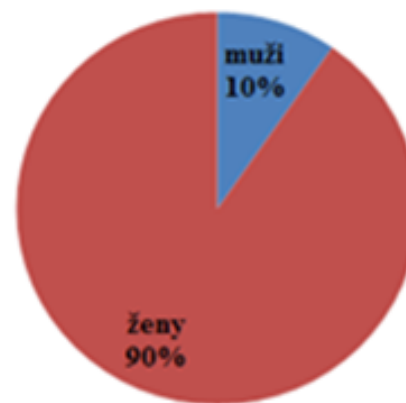
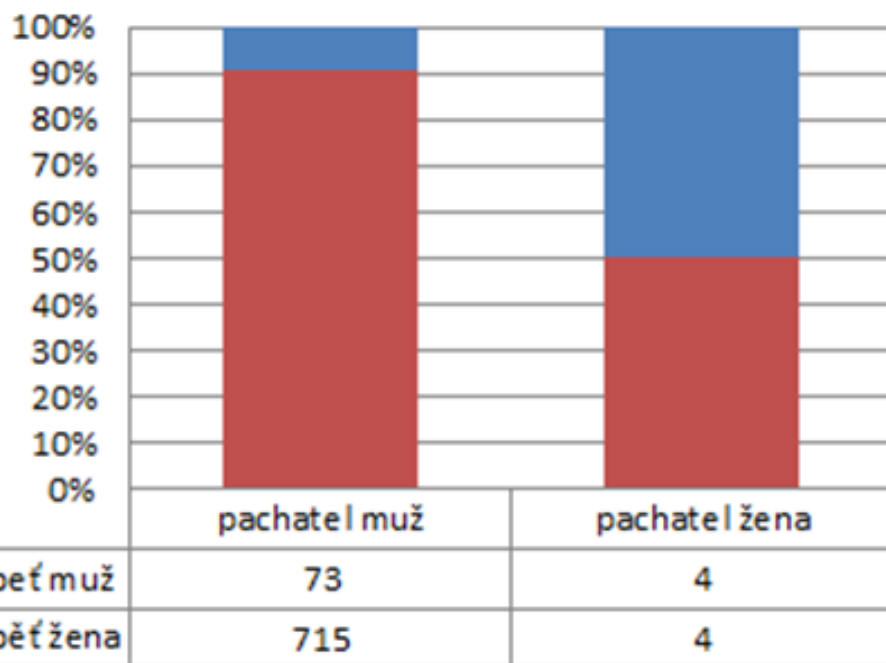
IV. Průběh násilného sexuálního deliktu - přítomnost zbraně při spáchání deliktu

- kázeňské problémy v dětství
- dg. porucha osobnosti
- oběť: nekladla odpor

- vysoká míra regulace násilného chování pachatele
- vztah pachatele a oběti: zcela neznámé osoby

V. Oběti násilných sexuálních deliktů – pohlaví oběti

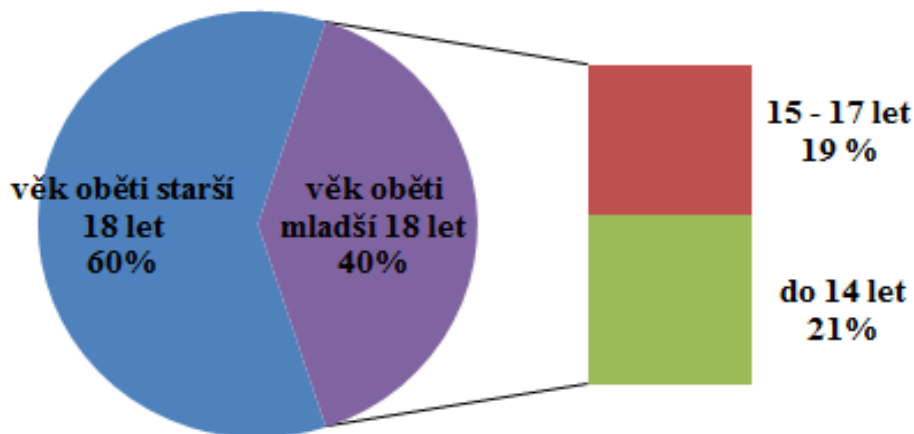
Delikty s mužskou obětí:

- pachatel častěji mladistvý
- častěji skupinový útok 3 a více osob
- pachatel častěji se zkušeností s OL
- oběť častěji < 15 let (50,7 %)

Delikty s ženskou obětí:

- pachatel častěji PSA
- pachatel častěji oběti zcela neznámý
- oběť častěji též oloupena/okradena
- oběť častěji ≥ 18 let

V. Oběti násilných sexuálních deliktů – věk oběti

Průměrný věk oběti: 24 let

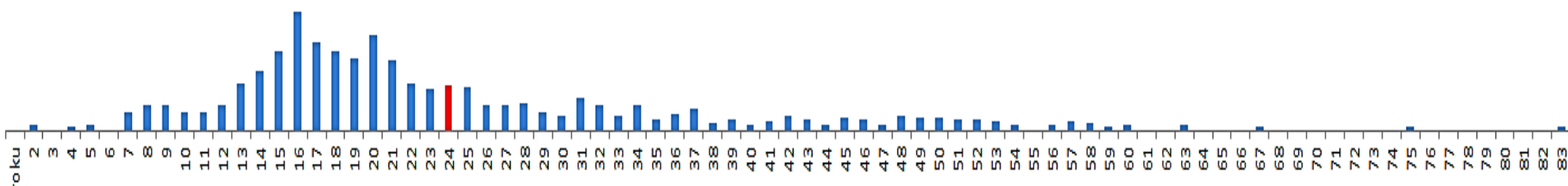
- věkové rozpětí: 6 měsíců – 82 let
- medián 20 let, modus 16 let

Delikty vůči dospělým obětem:

- pachatel častěji s poruchou osobnosti
- pachatel častěji PSA
- pachatel častěji se zkušeností z VTOS

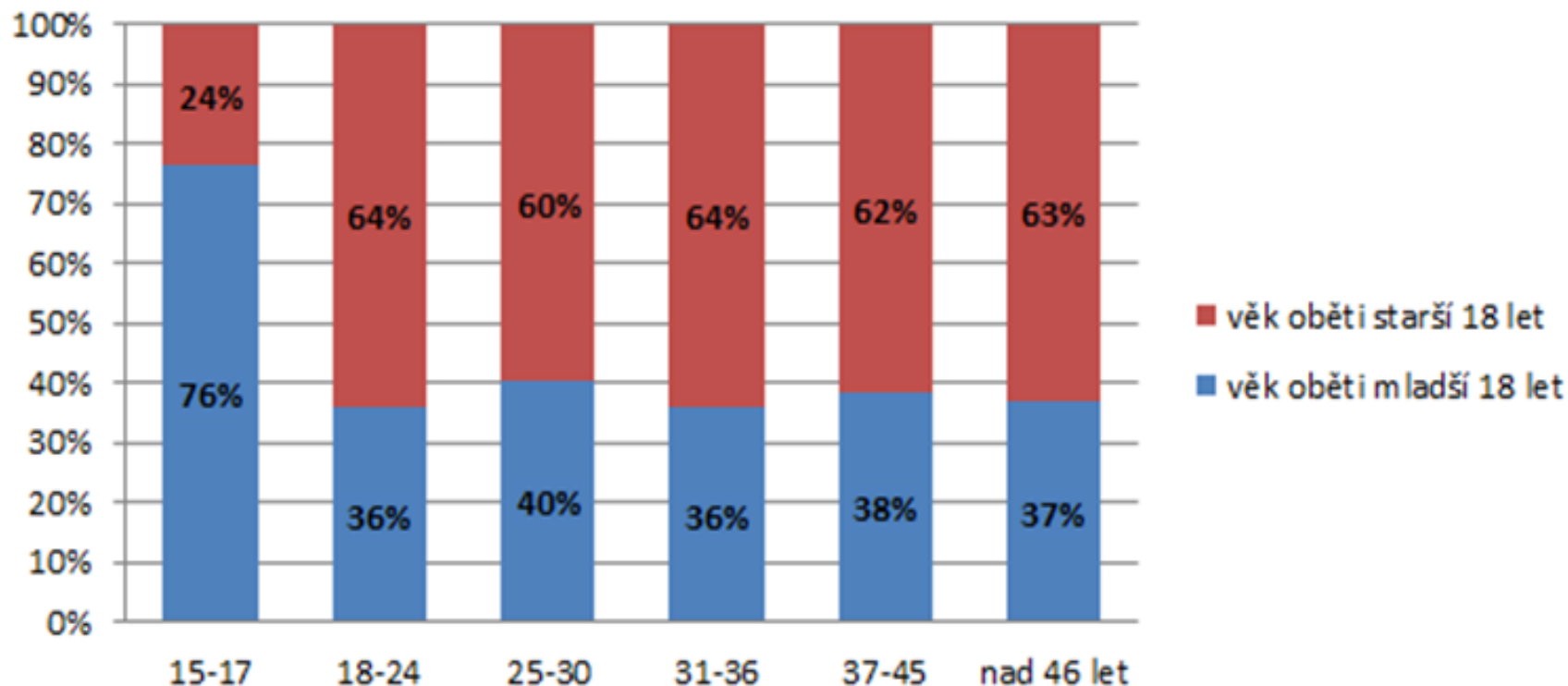
Delikty vůči obětem mladším 15 let:

- častěji velmi blízký vztah k pachateli
- častěji důsledkem činu PTSD
- častěji bez zranění

V. Oběti násilných sexuálních deliktů – věk pachatele a věk oběti

Delikty - věk pachatele v době činu ve vztahu k věku oběti

V. Oběti násilných sexuálních deliktů – vztah pachatele k oběti

Pachatel byl pro oběť:	Delikty	Delikty (%)	Pachatelé (%)
Zcela neznámý	291	36,56	30,84
Neznámý (seznámení krátce před činem)	104	13,07	13,80
Známý (od vidění - soused, „kamarád kamaráda“...)	197	24,75	27,11
Blízký (udržují kontakt - kamarád, kolega, širší rodina...)	197	24,75	27,27
<i>z toho: velmi blízký vztah</i>	140	17,59	19,3
nezjištěno	7	0,88	0,97
Celkem	796	100	100

Pachatel vůči oběti zcela neznámý:

- pachatel častěji zkušenost s VTOS a OL
- pachatel častěji ve věku 18-24 let
- pachatel častěji PSA a parafilik
- častěji v exteriéru
- častěji spácháno násilím

Pachatel s (velmi) blízkým vztahem k oběti:

- obětí častěji osoba do 18 (15) let věku
- základní psychopatologií častěji osobnost
- častěji vyhrožování oběti, aby věc nehlásila
- pachatel častěji čin zcela popíral
- pachatel častěji starší 36 let

Shrnutí některých znaků:

- Naš výzkum **potvrzuje poznatky o relativně nízkém podílu parafilních sexuálních delikventů mezi pachateli sexuálního násilí a relativně nízké míře druhové, resp. speciální recidivy u sexuální delikvence.**
- Výrazně **větší zastoupení** než parafilní jedinci mají mezi pachateli sexuálního násilí **osoby s poruchovou strukturou osobnosti** (porucha osobnosti, příp. s anomálně strukturovaná osobnost).
- Obzvlášť rizikovou skupinu z hlediska provedení činu i možné recidivy představují **pachatelé, u kterých narušená struktura osobnosti působí v kombinaci s parafilii** (významně častěji u pachatelů násilných sexuálních deliktů z řad recidivistů (obecných, ale hlavně druhových a speciálních), kteří již mají zkušenost s ochranným léčením, častěji páchají trestnou činností v době trvání soudem uložené povinnosti (např. ve zkušební době podmíněného odsouzení), oběti napadají na venkovním prostranství a častěji kromě samotného znásilnění oběť okradou či oloupí

Institut pro kriminologii
a sociální prevenci

Děkuji za pozornost!

Šárka Blatníková

sblatnikova@iksp.justice.cz

www.kriminologie.cz